

PRACA Z UCZNIEM DYSLEKTYCZNYM

Dysleksja zaczyna obejmować coraz większą liczbę uczniów. Terminem tym ogólnie określa się specyficzne trudności w pisaniu. Można wyróżnić kilka postaci specyficznych trudności, które mogą występować jednocześnie lub w izolacji:

- ▶ dysleksja (rozwojowa): trudności w czytaniu, często powiązane trudnościami w pisaniu,
- ▶ dysortografia: trudności w opanowaniu poprawnej pisowni,
- ▶ dysgrafia: trudności w opanowaniu odpowiedniego poziomu graficznego,
- ▶ dyskalkulia: trudności w uczeniu się matematyki.

Specyficzne trudności w nauce spowodowane są zaburzeniami niektórych funkcji poznawczych, motorycznych i ich integracji, uwarunkowanych nieprawidłowym funkcjonowaniem centralnego układu nerwowego.

W związku z tym, że w szkole mamy znaczną liczbę uczniów z trudnościami w pisaniu, postanowiłyśmy opracować wskazówki do pracy z uczniem dyslektycznym i zapoznać z nimi nauczycieli. Opracowane wskazówki dotyczą przede wszystkim uczniów posiadających opinię psychologiczno – pedagogiczną, ale również są pomocne w pracy z uczniami o obniżonych możliwościach intelektualnych.

Każdy nauczyciel powinien zdawać sobie sprawę, że uczeń dyslektyczny może mieć trudności w wielu przedmiotach ze względu na opóźnienia rozwoju różnych funkcji percepcyjnych, pamięci, motoryki. Dlatego też, nawet nie stosując żadnych specyficznych metod nauczyciel może w znacznym stopniu pomóc dziecku dyslektycznemu.

Pracując z uczniem dyslektycznym należy:

- Unikać głośnego czytania przy całej klasie. Jeśli nauczycielowi dla oceny umiejętności ucznia niezbędne jest głośne czytanie, należy przeprowadzić je na przerwie, po zakończeniu lekcji.
- Czytanie obszernych lektur ograniczyć do rozdziałów istotnych ze względu na omawianą tematykę, akceptować korzystanie z nagrań fonicznych, w wyjątkowych przypadkach umożliwić zapoznanie się z lekturą na podstawie ekranizacji (np. wówczas, gdy uczeń

samodzielnie czyta wybrane przez nauczyciela rozdziały, z resztą powieści może zapoznać się poprzez obejrzenie filmu).

- Kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie czytanych przez uczniów poleceń podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe zrozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału).
- Ze względu na wolne tempo pisania lub czytania zmniejszyć ilość zadań do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub też wydłużyć czas pracy ucznia. Formy te należy stosować zamiennie-uczeń stale pozostawiony w klasie dłużej niż rówieśnicy, narażony na komentarze z ich strony sam zacznie rezygnować z dodatkowego czasu.
- Uczniom ze stwierdzoną dysgrafią (szczególnie) przygotować gotową notatkę z lekcji do wklejenia lub ograniczać teksty doczytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku.
- Wskazane jest także akceptowanie pisma drukowanego, pisania na komputerze czy na maszynie, zwłaszcza wypracowań i referatów. Również nie należy oceniać estetyki pisma w zeszytach. Jeśli pismo jest trudne do odczytania można zamienić pracę na wypowiedź ustną.
- Pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest zatem stosowanie testów wyboru, zadań niedokończonych, tekstów z lukami dotyczącymi sprawdzanych treści – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania.
- Ważne jest, aby uczeń zajmował miejsce blisko nauczyciela, zwiększy to jego koncentrację uwagi, ograniczy rozpraszanie, a w szczególności wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela, który częściej obserwując ucznia będzie mógł mu pomóc, gdy będzie miał trudności. Także bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu.
- Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania powinny być precyzyjne, konkretne. Ze względu na dużą wrażliwość emocjonalną dzieci dyslektycznych, powinny one odpowiadać raczej z ławki, a nie ze środka klasy.
- Należy unikać wyrywania ucznia do odpowiedzi. Można na przerwie lub na początku lekcji uprzedzić ucznia, że będzie dzisiaj pytany. W ten sposób umożliwimy mu przypomnienie wiadomości, skoncentrowanie się oraz opanowanie napięcia emocjonalnego często blokującego wypowiedź.
- Nauczyciel powinien unikać stwierdzeń silnie negatywnych np. „nie”, „źle”, „to nie na temat” blokujących dalsze wypowiedzi dziecka.

- Oceniając prace pisemne nie uwzględniać poprawności ortograficznej lub oceniać ją opisowo. Należałoby zastanowić się nad umożliwieniem uczniom korzystania ze słowników ortograficznych podczas pisania wypracowań i prac klasowych. Postępy w zakresie ortografii sprawdzać za pomocą dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym, pisania z pamięci. Zakres sprawdzianu powinien obejmować jeden rodzaj trudności ortograficznych – umożliwi to skoncentrowanie się na zagadnieniu, tym samym zmniejszając ilość błędów i dając poczucie sukcesu.
- Wskazane jest, aby w nauce języków obcych złagodzić kryteria wymagań. Uczeń dyslektyczny prawie zawsze ma trudności z mówieniem, czytaniem, rozumieniem i pisaniem w języku obcym. Stąd ważne jest skoncentrowanie się na nauce tylko jednego języka obcego.
- W przedmiotach ścisłych podczas wykonywania złożonych operacji (matematycznych, fizycznych, chemicznych) wymagających wielokrotnych przekształceń, należy umożliwić uczniowi ustne skomentowanie wykonywanych działań. W ocenie pracy ucznia wskazane jest uwzględnienie toku rozumowania (matematycznego, fizycznego, chemicznego), a nie tylko prawidłowego wyniku końcowego. W przypadku prac pisemnych z ww. przedmiotów im pokrewnych, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na graficzne rozplanowanie sprawdzianów – pod treścią zadania powinno być wolne miejsce na rozwiązanie. Pozwoli to uniknąć niepotrzebnych pomyłek przy przepisywaniu zadań na inną stronę np. gubienia, mylenia znaków, cyfr, symboli, tak charakterystycznych dla dzieci z dysleksją. Materiał programowy wymagający znajomości wielu wzorów, symboli, przekształceń można podzielić na mniejsze partie. Tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolić na korzystanie z kalkulatora, gotowych wzorów, tablic.
- Dobrze byłoby, gdyby nauczyciel znalazł czas, aby jak najczęściej sprawdzać zeszyt ucznia i poprawność zapisu, co jest przedmiotem pracy domowej, ze względu na tendencję do zniekształcania informacji.

Pracując z uczniem dyslektycznym należy systematycznie kontrolować postępy, utrzymywać osiągnięcia i regularnie oceniać. Wczesne rozpoznanie dysleksji i udzielenie właściwej pomocy zapobiega nasilaniu się trudności w nauce.

